

wille donker

a d v o c a t e n

Vragen & Antwoorden

Juridische vragen en antwoorden met betrekking tot het coronavirus

25 maart 2020

Versie 1.9

Inleiding

Het coronavirus heeft grote impact op de bedrijfsvoering van ondernemingen. Die impact is heel divers. Voor sommige ondernemers is er een acuut probleem in verband met stagnatie in toelevering van producten. Anderen hebben te maken met vraaguitval of onmogelijkheid van levering aan afnemers in ‘gesloten’ landen. Veel van deze gevolgen leiden ook tot juridische vragen.

In dit document hebben wij een aantal van deze vragen benoemd en van een antwoord voorzien. De vragen zijn onderverdeeld in de verschillende onderwerpen die kunnen worden onderscheiden. De antwoorden dragen een algemeen karakter. Dat brengt mee dat de antwoorden niet voor elke situatie van toepassing zijn of niet volledig zijn. Een volledige beantwoording is maatwerk en vergt kennis van alle specifieke informatie in uw onderneming.

Wij hopen hiermee een eerste handreiking te bieden bij uw oriëntatie op de juridische aspecten die voor u relevant (kunnen) zijn. Wij zijn beschikbaar de vragen die zich in uw onderneming of situatie voordoen te beantwoorden. U kunt hiervoor contact opnemen met uw contactpersoon of met een van de medewerkers van ons team (e-mail: info@willedonker.nl).

Dit document kan worden aangevuld of geactualiseerd naar aanleiding van nieuwe vragen of ontwikkelingen. Raadpleeg voor de meest recente versie altijd [onze website](#).

Wille Donker advocaten

Leidse Schouw 2 | 2408 AE Alphen aan den Rijn

T 0172 - 44 24 17 | E info@willedonker.nl | W www.willedonker.nl

Overzicht versies Vragen & Antwoorden

Versienummer	Datum
1.0	13 maart
...	
1.8	24 maart
1.9	25 maart

Inhoudsopgave

1.	Overheidsmaatregelen en -adviezen	4
	Let op: juridische status.....	4
	Quarantaine en thuiswerken	4
	Verbod samenkomsten	4
	Verplichte sluiting bedrijven en overige maatregelen	5
	Beslistermijnen, toezicht en handhaving	5
2.	Handel en contractuele verplichtingen	9
	Overmacht, ontbinding en schadevergoeding	9
	Eigendomsvoorbehoud en recht van reclame.....	12
	Extra zekerheden: pand- en hypotheekrecht, borgstelling en hoofdelijke aansprakelijkheid	12
	Conservatoir beslag	13
3.	Coronavirus en de werkvloer	15
	Algemeen	15
	Compensatie loonkosten bij omzetverlies	17
	Gevolgen voor het werken met of als Zzp'ers	19
4.	Vastgoed, Bouw & Huur	22
	Aanneming van werk	22
	Huur	23
	Aanbesteding.....	26
5.	Belastingdienst en economische maatregelen	27
	Uitstel van betaling, verzuimboete en verlaging voorlopige aanslag	27
	Verruiming borgstelling MKB (BMKB).....	29
	Verruiming regeling Garantie Ondernemersfinanciering (GO)	29
	Oprichting noodloket.....	30
	Administratieplicht voor WW-premiedifferentiatie.....	30
6.	Privacy	32
	De AVG en het gebruik van medische gegevens.....	32
	Informatie van de Autoriteit Persoonsgegevens over het coronavirus	33
	Delen van gezondheidsgegevens.....	33
7.	Verzekeringen	35

1. Overheidsmaatregelen en -adviezen

Let op: juridische status

UPDATE 24 maart | Op 23 maart jl. heeft de rijksoverheid extra maatregelen afgekondigd, zie rijks-overheid.nl. Het gaat onder meer om het verbieden van alle bijeenkomsten tot 1 juni zonder ondergrens van aantal personen, een aanscherping van de thuisquarantaine, een verbod op samenscholing, het handhaven van de afstandsregel en het geven van aanwijzingen door burgemeesters. Op dit moment is voor deze extra maatregelen de juridische grondslag nog niet bekend en ook is de exacte uitwerking van de maatregelen nog onduidelijk. Tot die tijd zijn alle nieuw aangekondigde maatregelen (slechts) een dringend advies. Dit kan gevolgen hebben voor ondernemings- en arbeidsrechtelijke vraagstukken. Zie de hoofdstukken die daarover gaan. Zodra de juridische grondslag duidelijk is, zullen wij dit document hierop aanpassen.

Quarantaine en thuiswerken

Is quarantaine vrijwillig of verplicht?

De overheid heeft de bevoegdheid om te verplichten tot quarantaine, maar hier wordt vaak al vrijwillig aan meegewerkt. Of quarantaine vrijwillig of verplicht is, kan arbeidsrechtelijke gevolgen hebben.

Is thuiswerken vrijwillig of verplicht?

Vanaf 13 maart is het dringende advies om thuis te werken. De burgemeester heeft de bevoegdheid om in geval van een noodsituatie bepaalde gebieden of gebouwen af te sluiten.

Verbod samenkomsten

Is er een verbod om samen te komen met meer dan 100 personen?

UPDATE 19 maart | Ja, door de veiligheidsregio's zijn noodverordeningen uitgevaardigd met een dergelijk verbod. De noodverordeningen gelden vooralsnog tot en met 6 april. Het verbod kan worden gehandhaafd, zowel bestuursrechtelijk als strafrechtelijk. Een noodverordening geldt direct. Het overtreden van een noodverordening kan mogelijk ook gevolgen hebben voor uw aansprakelijkheid/verzekering.

Is een besloten bijeenkomst toegestaan?

Nee, ook besloten bijeenkomsten zijn verboden.

Binnen mijn bedrijf werken meer dan 100 personen. Wat nu?

UPDATE 19 maart | Het verbod geldt ook voor uw bedrijf. Het advies is om uw personeel thuis te laten werken. In ieder geval is het dringende advies om zorg te dragen voor voldoende afstand tussen personen (minimaal 1,5 meter).

Gelden er uitzonderingen op het verbod?

UPDATE 19 maart | Voorsnog geldt dit verbod niet voor openbaar vervoer, overheidsinstellingen en zorginstellingen.

Verplichte sluiting bedrijven en overige maatregelen

Welke bedrijven mogen niet meer open zijn?

UPDATE 19 maart | Naast het verbod op samenkomsten met meer dan 100 personen, is het verboden om verschillende bedrijven open te houden. Dit zijn eet- en drinkgelegenheden, sport- en fitnessclubs, sauna's, sexclubs en coffeeshops.

Is het afhalen van eten en drinken nog toegestaan?

UPDATE 19 maart | Ja, dit mag. Wel is het zo dat in de meeste gevallen horeca tevens een exploitatievergunning nodig heeft. Als u al een exploitatievergunning heeft, dan is het belangrijk om te controleren of u ook een afhaalbaarheid mag aanbieden.

Mag ik de bedrijfskantine nog openhouden?

UPDATE 19 maart | Ja, voor een bedrijfskantine is een uitzondering gemaakt.

Worden aan u maatregelen opgelegd door de overheid?

Ook als sprake is van een noodsituatie, is de overheid wel gebonden aan regels. Als aan u een maatregel wordt opgelegd, neem dan vooral contact op met onze specialisten.

Beslistermijnen, toezicht en handhaving

UPDATE 23 maart

Overheid

Ik ben een bestuursorgaan. Moeten de wettelijke beslistermijnen nog worden gehaald?

UPDATE 23 maart | Het uitgangspunt is op dit moment dat de beslistermijnen blijven gelden. Het is wel mogelijk om beslistermijnen te verlengen, dan wel op te schorten. Wat betreft opschorten kan eventueel een beroep worden gedaan op overmacht van het bestuursorgaan. Echter, het is de vraag of de

huidige situatie in aanmerking komt voor een overmachtsituatie. Naar verwachting wordt er binnenkort door de regering een brief aan de Tweede Kamer gestuurd over hoe om te gaan met termijnen in de wetgeving, waarin als regeringsstandpunt naar buiten wordt gebracht dat een beroep kan worden gedaan op overmacht. Die brief kan bij eventuele beroepsprocedures later mogelijk behulpzaam zijn mochten aanvragers dit besluit tot opschorting aanvechten. In ieder geval is het belangrijk om bij een beroep op overmacht dit mee te delen aan de aanvrager en tevens aan te geven binnen welke termijn wel een beschikking wordt genomen.

Als een vergunning is aangevraagd die bij overschrijding van de beslistermijn van rechtswege wordt verleend, hoe zit dat dan?

UPDATE 23 maart | Ook in dat geval kan de beslistermijn sowieso eenmalig worden verlengd. Verder kan een beroep worden gedaan op overmacht om de beslistermijn op te schorten. Omdat het nog niet duidelijk is of de huidige situatie overmacht oplevert, is het verstandig om indien mogelijk wel tijdig te beslissen op dergelijke aanvragen.

Kan ik als bestuursorgaan worden geconfronteerd met dwangsommen wegens niet-tijdig beslissen?

UPDATE 23 maart | Op het moment dat de beslistermijn is afgelopen, dan geldt de wettelijke regeling dat na ingebrekestelling en het vervolgens uitblijven van een beschikking binnen twee weken u dwangsommen verbeurt.

Tijdens de periode van terinzagelegging van een ontwerpbesluit is het gemeentehuis wegens de maatregelen gesloten. Welke gevolgen kan dit hebben?

UPDATE 23 maart | Een schending van de terinzagelegging gedurende zes weken leidt in de regel tot vernietiging van het uiteindelijke besluit. Als a) een ontwerpbesluit minimaal vijf weken ter inzage heeft gelegen, b) aan alle bekendmakingseisen is voldaan, c) telefonisch contact met het bestuursorgaan mogelijk was en d) een pro forma zienswijze kon worden ingediend, waarna het later inzien en aanvullen van de zienswijze mogelijk is, dan kan de schending van de terinzagelegging waarschijnlijk worden gepasseerd door de rechter. In andere gevallen is het verstandig om te kiezen voor het hernieuwd kennisgeven en terinzageleggen gedurende de wettelijke termijn. Het is mogelijk om te kiezen voor het opschorten van de termijn van terinzagelegging, maar het is juridisch niet zeker of dit wordt toegestaan.

Is fysiek toezicht ter plaatse nog mogelijk?

UPDATE 23 maart | Het gebruikmaken van toezichthoudende bevoegdheden is In antwoord op de vraag of toezicht fysiek (on)mogelijk is, geldt dat de wet verlangt dat toezicht 'redelijkerwijs noodzakelijk' is (5:13 Awb). Als toezicht op de minder belastende wijze kan worden uitgeoefend, dan moet voor die wijze worden gekozen. Bedrijven zullen nu met man en macht bezig zijn om hun bedrijfsvoering

draaiende (of juist niet) te houden. Het voldoen aan enige instructies van bevoegd gezag zal voor sommige bedrijven onmogelijk zijn/worden.

Mogen bedrijven toezicht weigeren vanwege de maatregelen?

UPDATE 23 maart | Nee, mits het toezicht zo wordt uitgeoefend als redelijkerwijs nodig is voor de vervulling van de taak.

Kan ik als bestuursorgaan nog handhavend optreden?

UPDATE 23 maart | Ja, tenzij de burger of het bedrijf het niet meer in zijn of haar macht heeft de overtreding ongedaan te maken. Als het bedrijf of de burger stelt dat dit niet kan vanwege de uitbraak van het coronavirus, dan berust de bewijslast daartoe bij het bedrijf of de burger.

Kan ik als bestuursorgaan nog dwangsommen invorderen?

UPDATE 23 maart | Ja, houdt er echter rekening mee dat een beroep wordt gedaan op overmacht. Overmacht rechtvaardigt een uitzondering op het uitgangspunt dat verbeurde dwangsommen ingevorderd (moeten) worden.

Bedrijven en burgers

Ik heb een aanvraag om bijvoorbeeld een omgevingsvergunning ingediend of wil een aanvraag indienen. Moet het bestuursorgaan zich houden aan de wettelijke beslistermijnen?

UPDATE 23 maart | Het uitgangspunt is op dit moment dat de beslistermijnen blijven gelden. Het is wel mogelijk dat een beslistermijn wordt verlengd. Dit moet worden meegedeeld en kan eenmalig voor een beperkt aantal weken. Ook kan de beslistermijn worden opgeschort. Dit kan met uw goedvinden. Het kan ook zijn dat het bestuursorgaan zich beroept op overmacht. In dat geval moet het bestuursorgaan dit zo spoedig mogelijk meedelen aan de aanvrager en tevens aan geven binnen welke termijn wel een beschikking wordt genomen. Echter, het is de vraag of de huidige situatie in aanmerking komt voor een overmachtsituatie. Naar verwachting wordt er binnenkort door de regering een brief aan de Tweede Kamer gestuurd over hoe om te gaan met termijnen in de wetgeving, waarin als regeringsstandpunt naar buiten wordt gebracht dat een beroep kan worden gedaan op overmacht. Het is echter de vraag of dat juridisch houdbaar is. Zo is al eerder door de rechter vastgesteld dat ziekteverzuim bij het bestuursorgaan geen overmacht oplevert.

Ik heb een vergunning aangevraagd die bij overschrijding van de beslistermijn van rechtswege wordt verleend. Is het nog steeds mogelijk dat een vergunning van rechtswege wordt verleend?

UPDATE 23 maart | Ja. Wel kan, zoals gebruikelijk, de beslistermijn eenmalig worden verlengd. Verder kan een beroep worden gedaan op overmacht om de beslistermijn op te schorten. Het is echter nog niet duidelijk of de huidige situatie overmacht bij het bestuursorgaan oplevert.

Kan ik wegens niet-tijdig beslissen een dwangsom innen?

UPDATE 23 maart | Ja, de wettelijke regeling blijft gelden dat als u na het verstrijken van de beslistermijn een ingebrekestelling verstuurt en u vervolgens niet binnen twee weken een beschikking ontvangt, u de wettelijke dwangsom bij het bestuursorgaan kunt innen.

Tijdens de periode van terinzagelegging van een ontwerpbesluit, waarop ik wilde reageren, is het gemeentehuis wegens de maatregelen gesloten. Wat nu?

UPDATE 23 maart | Kijk of het mogelijk is om telefonisch contact te hebben met het bestuursorgaan. Dien een pro forma zienswijze en vraag of het mogelijk is om kosteloos de stukken die ter inzage lagen te ontvangen, dan wel om later in de gelegenheid te worden gesteld de stukken alsnog in te zien en uw zienswijze aan te vullen.

Mag ik een toezichthouder weigeren?

UPDATE 23 maart | Nee, mits het toezicht zo wordt uitgeoefend als redelijkerwijs nodig is voor de vervulling van de taak. Als u niet kunt voldoen aan enige instructies van de toezichthouder, dan is het verstandig om dit duidelijk aan te geven en daarna ook schriftelijk te melden.

Ik ben als bedrijf geconfronteerd met een last onder dwangsom of last onder bestuursdwang, maar kan geen uitvoering geven aan de last vanwege de maatregelen waaraan ik mij moet houden. Wat moet ik nu doen?

UPDATE 23 maart | Als u niet meer in staat bent om uitvoering te geven aan de last, dan moet u zo spoedig mogelijk het bestuursorgaan hierover het bestuursorgaan informeren en kunt u verzoeken om de last aan te passen of de looptijd op te schorten of de dwangsom te verminderen.

Ik was niet in staat om aan een last te voldoen, maar wordt nu geconfronteerd met een invorderingsbeschikking? Kan ik mij beroepen op overmacht?

UPDATE 23 maart | Dat kan, maar ook in die situatie ligt de bewijslast bij u als bedrijf. Dit beroep lijkt meer kans te hebben als u tijdig heeft gemeld dat en waarom u niet aan de last kon voldoen.

2. Handel en contractuele verplichtingen

Overmacht, ontbinding en schadevergoeding

Mijn onderneming of mijn afnemer/leverancier kan door het coronavirus afspraken niet nakomen. Wat geldt er dan?

Overeenkomst

Wat u of uw afnemer/leverancier wel of niet kan doen, hangt in de eerste plaats af van wat tussen partijen is afgesproken in de overeenkomst. Sla ook de algemene voorwaarden erop na. Ook daarin zijn vaak bepalingen opgenomen over de gevolgen van het niet presteren van een van de partijen. Breng daarom allereerst in kaart wat er in de overeenkomst en de algemene voorwaarden is afgesproken over overmacht, het niet nakomen van de afspraken en de mogelijkheid tot opschorting, retentie, enz.

Wet en verdragen

Is in de overeenkomst zelf of de algemene voorwaarden niet geregeld wat er gebeurt bij het niet nakomen van de verplichtingen, dan gelden de wettelijke bepalingen. Op overeenkomsten waarmee tussen professionele partijen roerende zaken worden verkocht of gekocht vanuit of naar Nederland, kan bovendien het kooprecht van het Weens Koopverdrag van toepassing zijn. Dat wijkt wezenlijk af van het gewone Nederlandse kooprecht maar wordt in het internationale handelsverkeer vaak uitgesloten. Het is van belang om goed in beeld te hebben welk regime op de overeenkomst van toepassing is.

Consumenten

Als u diensten of producten levert aan consumenten, dan is de vrijheid om van de wet af te wijken beperkt. In dat geval gelden vaak dwingende regels die de rechten van de consument beschermen.

Wanneer is sprake van overmacht?

Raadpleeg in de eerste plaats de overeenkomst. Daarin (of in de algemene voorwaarden) is vaak omschreven wat met overmacht wordt bedoeld. Het komt echter weinig voor dat een pandemie als het coronavirus specifiek wordt aangemerkt als overmachtssituatie in een overeenkomst of algemene voorwaarden.

Biedt de overeenkomst geen uitsluitel, dan gelden de wettelijke bepalingen omtrent overmacht. Het antwoord op de vraag of er sprake is van overmacht, is heel casuïstisch. De lat ligt hoog. Uitgangspunt is namelijk dat afspraken moeten worden nagekomen. Voor overmacht moet er sprake zijn van een belemmering die maakt dat in uw specifieke situatie het nakomen van de afspraken niet mogelijk is. Een objectieve definitie van overmacht geeft de wet niet. Absolute onmogelijkheid van nakoming

(het unieke schilderij dat u zou leveren is door brand tenietgegaan) levert in beginsel overmacht op. Het wordt ingewikkelder als er theoretisch nog wel kan worden nagekomen, maar dat in uw specifieke geval onmogelijk of te bezwaarlijk is. Daarvan is bijvoorbeeld sprake als een maatregel of verbod van de overheid nakoming belemmert of als nakoming wegens gevaar voor de volksgezondheid in redelijkheid niet van u kan worden gevraagd.

Ook als het nakomen van de afspraken wordt belemmerd door omstandigheden die bij een ander spelen, is er mogelijk sprake van overmacht. Denk aan de situatie dat de goederen die u moet leveren klaar staan voor verzending, maar er geen transporteur is die ze wil vervoeren. U moet dan wel kunnen aantonen dat u in redelijkheid geen andere vervoerder kon vinden die het transport wel wilde uitvoeren.

Als nakoming wordt verhinderd door een officieel verbod van de autoriteiten (in Nederland of het buitenland), is de kans groter dat u zich met succes op overmacht kunt beroepen. Zolang de maatregelen van de overheid het karakter hebben van een advies en geen verbod of dwingende aanwijzing inhouden, blijft het in theorie mogelijk om te presteren. U kunt er dan niet zonder meer van uitgaan dat er sprake is van overmacht. In dat geval kunt u het standpunt innemen dat u door nakoming een zodanig gevaar voor de volksgezondheid zou vormen dat nakoming niet verantwoord is. Of een beroep op overmacht terecht is, is op voorhand niet met zekerheid te zeggen. Het is daarom aan te raden om voor ieder specifiek geval na te gaan of nakoming van de afspraken verantwoord is, dit aan uw klant of afnemer mee te delen en een en ander goed vast te leggen. Als u voorziet dat u niet zult kunnen leveren, is het aan te bevelen om proactief contact te zoeken met uw afnemer om te bespreken hoe de risico's en gevolgen van het coronavirus kunnen worden verdeeld. Leg ook dit goed vast.

Mag mijn afnemer betaling opschorten?

Uw klanten of afnemers mogen hun betalingsverplichting of andere tegenprestatie aan u opschorten als u uw verplichtingen niet nakomt. Daarvoor moet er voldoende samenhang bestaan tussen de verplichting om iets te leveren en de tegenprestatie die wordt opgeschort.

Opschorten mag ook als degene die moet leveren er niets aan kan doen dat hij niet kan presteren, dus als er sprake is van overmacht. De opschorting moet dan wel in een redelijke verhouding staan tot prestatie die niet wordt nagekomen. Als u bijvoorbeeld maar een klein deel van uw verplichting niet kunt nakomen, is het onredelijk betaling van de hele vergoeding op te schorten.

Het recht om de tegenprestatie op te schorten kan in de overeenkomst of algemene voorwaarden zijn beperkt of uitgesloten als aan professionele partijen wordt geleverd. Bij consumenten kan dat niet.

Kan de afnemer de overeenkomst ontbinden?

Ja, mits het blijvend of tijdelijk onmogelijk is om te presteren of als de leverancier in verzuim is (zie hierna onder Schadevergoeding). Ook als sprake is van overmacht kan de overeenkomst worden ontbonden. Na ontbinding moeten de prestaties die al geleverd zijn, ongedaan worden gemaakt en zijn partijen van toekomstige prestatie bevrijd.

Ontbinding kan de hele overeenkomst treffen, maar ook een gedeelte ervan, bijvoorbeeld alleen de toekomstige prestaties. Het recht om de overeenkomst te ontbinden kan in de overeenkomst worden beperkt of uitgesloten, maar dat kan niet als uw klanten consumenten zijn.

Wanneer heb ik recht op schadevergoeding?

Als een partij niet presteert, dan geeft dat de wederpartij in principe recht op vergoeding van de schade die daardoor ontstaat. Daarvoor is wel nodig dat het niet nakomen van de verplichting kan worden toegerekend aan de partij die de prestatie moet leveren. Dat is bijvoorbeeld het geval als sprake is van schuld.

Is er sprake van overmacht, dan bestaat in beginsel geen plicht om schade te vergoeden. De plicht tot schadevergoeding ontstaat bovendien niet meteen bij een tekortkoming, maar pas als er verzuim is. Verzuim kan op drie manieren ontstaan:

1. als de wederpartij een redelijke termijn heeft gegeven om alsnog na te komen maar dit niet wordt gedaan;
2. als voor nakoming een vaste termijn is overeengekomen;
3. als de wederpartij uit gedragingen of mededelingen van de partij die moet presteren kan opmaken dat niet zal worden nagekomen.

In veel gevallen is de verplichting om schade te vergoeden uitgesloten of beperkt in de overeenkomst en algemene voorwaarden. Het is maar beperkt mogelijk om schadevergoeding uit te sluiten in overeenkomsten met consumenten.

Advies: treed in overleg en wees transparant

Als u zelf niet kunt leveren of merkt dat uw leverancier tekortschiet, wees daarover dan transparant. Het is aan te raden om met uw wederpartij contact op te nemen om te overleggen hoe de risico's in verband met het coronavirus worden verdeeld. Een oplossing in goed overleg heeft altijd de voorkeur boven een juridisch geschil. Wij kunnen u assisteren om uw positie te bepalen en kunnen u helpen bij de onderhandelingen met uw klanten of leveranciers.

Eigendomsvoorbehoud en recht van reclame

Mijn afnemer verkeert in zwaar weer. Welke leverancierszekerheid heb ik?

Leveranciers hebben diverse middelen om zich tegen non-betaling in te dekken. Daarbij kan onder meer gedacht worden aan het invoeren van het eigendomsvoorbehoud en het recht van reclame.

Wat is een eigendomsvoorbehoud?

Het eigendomsvoorbehoud is een contractuele afspraak tussen een leverancier en een koper op grond waarvan de geleverde goederen eigendom blijven van de leverancier, zolang de koper nog niet heeft betaald. Dat betekent dat een leverancier - als de koper failliet zou gaan - op grond van het eigendomsvoorbehoud eigenaar van de goederen blijft en bij curator afgifte daarvan kan eisen. Een eigendomsvoorbehoud is vaak in de algemene voorwaarden van de leverancier opgenomen.

Wat is het recht van reclame?

Dat is het recht van een leverancier van een roerende zaak om die terug te vorderen als de koper de koopprijs niet (volledig) heeft voldaan. Anders dan het eigendomsvoorbehoud, is het recht van reclame een wettelijk recht zonder dat de verkoper dit contractueel (via algemene voorwaarden) hoeft te regelen.

Bij het invoeren van het recht van reclame dient de leverancier wél enkele formaliteiten in acht te nemen. Zo moet het recht van reclame schriftelijk tegenover de koper worden ingeroepen. Daarnaast moet de leverancier niet te lang wachten: de bevoegdheid om het recht van reclame in te roepen vervalt zes weken nadat de vordering tot betaling van de koopprijs opeisbaar is geworden ofwel zestig dagen nadat de koper de zaak geleverd heeft gekregen en deze door hem of een derde is opgeslagen.

Extra zekerheden: pand- en hypotheekrecht, borgstelling en hoofdelijke aansprakelijkheid

Kan ik van mijn debiteur ook extra zekerheden vragen?

Ja, bijvoorbeeld via een pandrecht, hypotheekrecht, borgstelling en creëren van hoofdelijke aansprakelijkheid.

Wat is een pand- en hypotheekrecht?

Door een pand- of hypotheekrecht kan een schuldeiser, indien de debiteur zijn verplichtingen niet nakomt, zich met voorrang boven de andere schuldeisers verhalen op goederen waarvoor het pand- of hypotheekrecht geldt.

Voor het vastleggen van een pand- of hypotheekrecht gelden wettelijke regels.

Mag ik ook bij een dreigend faillissement van mijn debiteur nog een pand- of hypotheekrecht vragen?

Ingeval van een acute faillissementsdreiging bij een debiteur is het bedingen van een pand- of hypotheekrecht vaak al te laat. Als daardoor andere schuldeisers worden benadeeld, is het pand- of hypotheekrecht niet geldig.

Wat is borgstelling?

Een borgstelling is een overeenkomst waarbij de ene partij (borg) zich tegenover een andere partij (schuldeiser) verplicht tot nakoming van een betalingsverplichting, die een andere partij (debiteur) tegenover de schuldeiser heeft of zal krijgen. De borg gaat daarbij een verplichting aan ten opzichte van de schuldeiser van de debiteur. Als de debiteur niet aan zijn betalingsverplichtingen voldoet, kan de schuldeiser de borg tot betaling aanspreken. Door middel van borgstelling krijgt de schuldeiser dus extra mogelijkheden om zijn vordering te incasseren.

Voor het vastleggen van een borgstelling gelden wettelijke regels.

Hoofdelijke aansprakelijkstelling?

Hoofdelijke aansprakelijkheid ontstaat als een derde zich voor de verplichtingen van een ander (de debiteur) hoofdelijk aansprakelijk verklaart. Dit lijkt dus op borgstelling. Een van de belangrijkste verschillen tussen borgstelling en hoofdelijke aansprakelijkheid is echter dat de borg pas kan worden aangesproken als de hoofdebiteur niet aan zijn verplichtingen voldoet en dat bij hoofdelijke aansprakelijkheid de schuldeiser direct degene kan aanspreken die zich hoofdelijk aansprakelijk heeft gesteld.

Voor het vastleggen van hoofdelijke aansprakelijkheid gelden wettelijke regels.

Conservatoir beslag

Mijn debiteur verkeert in zwaar weer. Heeft het nog nut om beslag te leggen?

Als een debiteur niet betaalt, wordt vaak gedacht aan het opstarten van een incassoprocedure. Voorafgaand aan deze procedure kan met toestemming van de rechter conservatoir beslag worden gelegd op goederen van de debiteur of bijvoorbeeld op vorderingen die de debiteur op anderen heeft.

Als er beslag is gelegd, mag debiteur met die goederen of vorderingen niets onomkeerbaars meer doen. Conservatoir beslag heeft dus een bewarende functie: het geeft de schuldeiser zekerheid dat de debiteur na afronding van de incassoprocedure nog verhaal biedt voor zijn vordering.

Nadat een toewijzend vonnis tegen de debiteur is verkregen, gaat het conservatoir beslag automatisch over in een executoriaal beslag. De vordering van de schuldeiser kan uit de opbrengst van het beslag worden voldaan.

Heeft beslag ook nog nut bij een naderend faillissement?

Bij een acute faillissementsdreiging is het leggen van conservatoir beslag over het algemeen te laat. Dit omdat een beslag na een faillissement komt te vervallen. Vanaf dat moment heeft de curator de leiding van de afwikkeling van de schulden

3. Coronavirus en de werkvloer

Algemeen

Wat moet de werkgever doen?

De werkgever is verantwoordelijk voor een veilige en gezonde werkomgeving. Hij moet daarom de potentiële risico's op besmetting in kaart brengen, informatie delen over hygiëne en besmettingskanalen, extra schoonmaak organiseren en desinfectiemiddelen uitdelen. Het advies is om de richtlijnen van het RIVM in de gaten te houden en die opvolgen. Die richtlijnen worden van tijd tot tijd op de website van het RIVM aangepast.

Moet een werknemer blijven werken?

Ja, indien mogelijk thuis en/of door spreiding van uren en mits mogelijk zonder schending van de overheidsmaatregelen.

Kan ik mijn medewerkers preventief controleren op coronaverschijnselen?

Nee, vooralsnog niet. Alleen bij zichtbare griepverschijnselen kan de werknemer naar huis worden gestuurd en door de bedrijfsarts worden opgeroepen.

Wat moet ik doen met een werknemer die griepverschijnselen vertoont?

Deze werknemer kan naar huis worden gestuurd en door de bedrijfsarts worden opgeroepen.

Wat te doen met een werknemer die wil afreizen naar een risicogebied?

U kunt de werknemer dit niet verbieden, maar hem dit uiteraard wel afraden. Gaat de werknemer toch en wordt hij vervolgens ziek, dan vervalt mogelijk zijn recht op loondoorbetaling. Ditzelfde geldt als deze werknemer door overheidsmaatregelen niet tijdig naar Nederland terug kan reizen.

Een van mijn werknemers is besmet met het coronavirus. Moet ik dit melden of registreren?

Nee. Gezondheidsgegevens mag u niet registreren. U mag met de werknemer wel het gesprek aangaan en over zijn besmetting praten. De desbetreffende werknemer zal zelf telefonisch contact moeten opnemen met zijn of haar huisarts. De huisarts heeft vervolgens een meldingsplicht richting de GGD.

Bestaat er een loondoorbetalingsverplichting bij werknemers met griepverschijnselen en/of quarantaine?

Ja. De gebruikelijk regels van loondoorbetaling bij ziekte zijn dan van toepassing.

Mijn medewerker blijft thuis om een zieke te verzorgen. Kan dat?

Ja. Werknemers hebben recht op calamiteitenverlof. Tijdens dit verlof (van één à twee dagen) behoudt de werknemer zijn recht op loon. Na die periode kan de werknemer mogelijk gebruik maken van (deels) betaald kortdurend zorgverlof.

Scholen en kinderopvang worden op last van de overheid gesloten (behalve voor kinderen van ouders met vitale beroepen). Wat betekent dit voor mijn medewerkers met (basis)schoolgaande kinderen?

UPDATE 16 maart | Deze medewerkers kunnen gebruik maken van calamiteitenverlof. Dat verlof is slechts bedoeld om de werknemer in staat te stellen om een oplossing voor een ontstane calamiteit te organiseren. Dat is in dit geval niet de sluiting van de scholen maar het plotseling daardoor moeten organiseren van de opvang van hun kinderen. Dit verlof kan dus niet worden ingezet om structureel de kinderen op te vangen. De duur van het calamiteitenverlof is niet geregeld en geldt gedurende de calamiteit. Als uitgangspunt kan een verlof van één of twee dagen worden genomen. Let op: de arbeidsovereenkomst of (voor zover van toepassing) de cao of uw eventuele bedrijfsverlofregeling kan daarover andere afspraken bevatten.

Moet ik gedurende het calamiteitenverlof het salaris doorbetalen?

UPDATE 16 maart | Ja. De werknemer heeft gedurende de enkele dagen calamiteitenverlof recht op doorbetaling van zijn volledige salaris.

Wat als de duur van het calamiteitenverlof is verstreken?

UPDATE 16 maart | Zoals gezegd, is het calamiteitenverlof alleen bedoeld om de opvang te organiseren. Als de werknemer dat gelukt is binnen de duur van het calamiteitenverlof, kan van hem worden verlangd dat hij zijn werkzaamheden verricht (indien mogelijk zo veel mogelijk thuis).

Heeft mijn medewerker na het verstrijken van het calamiteitenverlof recht op kortdurend zorgverlof?

UPDATE 16 maart | Nee. Kortdurend zorgverlof (dat per jaar kan worden aangevraagd voor maximaal tweemaal de overeengekomen arbeidsduur per week) ziet namelijk op verzorging van zieken en niet op de opvang van kinderen. Het staat u als werkgever uiteraard wel vrij om - onverplicht - uw werknemers betaald verlof te geven om gedurende de sluiting van de scholen op hun kinderen te passen. U zult daarbij dan afspraken moeten maken over doorbetaling van het salaris. Bij kortdurende zorgverlof wordt 70% van het salaris doorbetaald; dat zou u dan ook als uitgangspunt kunnen nemen.

Waar moet ik als werkgever op letten nu veel van mijn werknemers thuis werken?

UPDATE 23 maart | De Arbeidsomstandighedenwet blijft gewoon van toepassing op werknemers die thuis werken. Praktisch gezien betekent dat dat u als werkgever de verplichting heeft om bij te dragen aan een gezonde werkplek voor uw werknemer. Dat kan door de werknemer goed te informeren of door het dragen van de kosten bij het gereedmaken van de werkplek. U hoeft echter als werkgever niet bij te dragen in de kosten als de werknemer al een fatsoenlijke werkplek beschikbaar heeft. Ga er als werkgever niet te snel van uit dat werknemers overal op voorbereid zijn: juist in deze tijd, waarin veel werknemers die dat niet gewend zijn ineens vanuit huis hun werkzaamheden verrichten, kunnen toekomstige problemen voorkomen worden door werknemers te herinneren aan het belang van een gezonde werkplek.

Compensatie loonkosten bij omzetverlies

UPDATE 18 maart

Op 17 maart 2020 is de Regeling werktijdverkorting (WTV) ingetrokken en vervangen door de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor Werkbehoud (NOW). Wat houdt dit in?

UPDATE 18 maart | Het kabinet heeft een tijdelijke regeling tegemoetkoming loonkosten ingesteld. Deze vervangt de WTV. Het vereiste is een omzetverlies na 1 maart 2020 van minimaal 20% als gevolg van de coronacrisis. Het UWV kan voor een periode van drie maanden (met terugwerkende kracht tot 1 maart 2020) een tegemoetkoming in de loonkosten verstrekken van maximaal 90%, afhankelijk van het omzetverlies. Onduidelijk is of dit percentage geldt voor het maximum dagloon. Het UWV verstrekt een voorschot van 80% van de gevraagde tegemoetkoming. Voorwaarde is dat er tijdens die drie maanden geen ontslagen op bedrijfseconomische grondslag plaatvinden. Deze regeling wordt 'zo spoedig mogelijk' opengesteld. Alle aanvragen worden nu volgens deze norm beoordeeld, voor zover nog niet toegekend. Als al een vergunning op grond van de WTV is toegekend, dan blijft deze gelden. Deze kan alleen niet worden verlengd. De tekst en dus ook de uitwerking van de nieuwe regeling is nog niet bekend. Hoe de hoogte van het te vergoeden bedrag wordt berekend is nog niet bekend. Zodra de tekst van de regeling wordt gepubliceerd zullen we dit document van een update voorzien.

Ik heb al een vergunning voor werktijdverkorting gekregen. Hoelang blijft die geldig? En wat moet ik doen als ik die vergunning wil verlengen?

UPDATE 19 maart | Als u al een toekenning heeft gekregen voor werktijdverkorting, dan blijft deze vergunning van kracht. Als u gebruik maakt van de vergunning voor werktijdverkorting en na afloop daarvan verlenging wilt, moet u gebruik maken van de NOW.

Ik heb een aanvraag tot werktijdverkorting ingediend, maar nog geen vergunning gekregen. Moet ik nu een nieuwe aanvraag indienen?

UPDATE 19 maart | Nee. Ingediende aanvragen op grond van de WTV worden toegekend op grond van de NOW. Dat betekent dus niet dat u opnieuw moet beginnen, maar wel dat u een hogere tegemoetkoming kunt krijgen. Mogelijk wordt er (door het UWV) nog aanvullende informatie bij u opgevraagd.

Kan ik mijn lopende aanvraag tussendoor wijzigen, nu ik weet dat de NOW andere eisen stelt en mogelijkheden biedt?

UPDATE 18 maart | Zolang de NOW nog niet is uitgewerkt, zien wij daarvoor geen mogelijkheden.

Geldt deze nieuwe regeling, net als bij de werktijdverkorting, ook alleen voor vast personeel?

UPDATE 18 maart | Nee. De tegemoetkoming voorziet in de loonkosten van vaste werknemers en werknemers met een flexibel contract voor zover zij in dienst blijven gedurende de aanvraagperiode. De regeling geldt ook voor werknemers van een uitzendbureau. Voor zzp'ers wordt een aparte tijdelijke regeling ingesteld, die wordt uitgevoerd door de gemeenten. Voordeel voor werknemers is dat zij hun WW-aanspraken niet 'opeten'.

Kan een vergunning op grond van deze nieuwe regeling na drie maanden ook worden verlengd?

UPDATE 19 maart | Deze periode kan één keer met drie maanden worden verlengd. Aan de verlenging kunnen nadere voorwaarden worden gesteld.

Moet ik het loon doorbetalen aan de werknemers als de tegemoetkoming wordt toegekend?

UPDATE 18 maart | De regeling geeft aan dat werkgevers het loon aan betrokken werknemers gewoon doorbetalen. Dat zal neerkomen op 100%. Het UWV betaalt de tegemoetkoming aan de werkgever uit. Anders dan bij de regeling werktijdverkorting zal de tegemoetkoming op grond van de nieuwe regeling voor het grootste gedeelte in de vorm van een voorschot worden uitgekeerd.

Waar moet ik een aanvraag op grond van de nieuwe regeling indienen?

UPDATE 19 maart | Bij het UWV, in tegenstelling tot de werktijdverkorting (WTV) die bij het Ministerie van SZW moest worden aangevraagd. Nieuwe aanvragen op grond van de WTV worden niet in behandeling genomen. De WTV is ingetrokken. Het is nu nog niet mogelijk een aanvraag in te dienen. Het Ministerie van SZW maakt bekend wanneer het mogelijk is om een aanvraag onder de nieuwe regeling in te dienen. Er wordt hard gewerkt om hier zo snel mogelijk verandering in te brengen. De exacte datum wordt zo spoedig mogelijk bekend gemaakt. De periode waarover u tegemoetkoming kunt krijgen, hangt niet af van deze datum. Omzetverlies vanaf 1 maart komt in aanmerking voor tegemoetkoming.

Wat zijn de voordelen en de risico's voor werkgevers?

UPDATE 19 maart | De regeling geldt voor drie maanden in plaats van voor zes weken. De NOW kent wel terugwerkende kracht, in tegenstelling tot de WTV. Het is niet nodig om eerst de flexibele schil af te bouwen. Uitzendbureaus kunnen ook een aanvraag indienen. Als risico geldt dat het mogelijk is dat de voorschotten worden teruggevorderd als de omzetsdaling minder groot is dan verwacht. Grotere ondernemingen moeten daartoe achteraf een accountantsverklaring indienen. Verder vindt bij de definitieve vaststelling van de tegemoetkoming nog een correctie plaats als er sprake is geweest van een daling van de loonsom.

Verbruikt mijn werknemer WW-rechten als ik gebruikmaak van de NOW-regeling?

UPDATE 19 maart | Nee, uw werknemer verbruikt geen WW-rechten. De tegemoetkomingsregeling staat los van de WW.

Moet mijn werknemer, net als met de WTV-regeling, gedurende de tegemoetkoming via de NOW-regeling (gedeeltelijk) stoppen met werken?

UPDATE 19 maart | Dit is geen voorwaarde voor de tegemoetkomingsregeling. U maakt met uw werknemer afspraken of hij (thuis) werk verricht.

Gevolgen voor het werken met of als Zzp'ers

Kan ik de opdracht met mijn Zzp'er opzeggen vanwege het coronavirus?

UPDATE 17 maart | Ja, dat kan in veel gevallen. Het kan voorkomen dat de werkzaamheden die een Zzp'er voor de opdrachtgever zou uitvoeren door het coronavirus niet meer nodig of mogelijk zijn. In dat geval is het van belang te weten of de opdracht beëindigd kan worden. De wet zegt in het algemeen dat de opdrachtgever een opdracht altijd kan opzeggen. Een opzeggingsgrond is daar niet voor nodig.

Wel is het zo dat opdrachtgever en opdrachtnemer zich als redelijke partijen tegenover elkaar moeten gedragen. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat de opdrachtgever een opzegtermijn in acht moet nemen. Het hangt af van de omstandigheden van de opdracht wat per geval redelijk is.

Ten slotte is het belangrijk om uw specifieke overeenkomst erbij te pakken. Daarin staan vaak regelingen die afwijken van de wettelijke bepalingen of daar een aanvulling op vormen. Dat kan met zich brengen dat opzegging niet zomaar kan of enkel tegen betaling van een bepaalde vergoeding. Laat uw overeenkomst daarom daar eerst op beoordelen.

Kan ik als Zzp'er financiële hulp krijgen?

UPDATE 17 maart | Het is voor een Zzp'er niet mogelijk een beroep te doen op de werktijdsverkortingsregeling, omdat hij of zij geen personeel in dienst heeft. Omdat overeenkomsten vrij gemakkelijk beëindigd kunnen worden, zijn Zzp'ers een kwetsbaar, maar groot deel van de economie. Er bestaan daarom twee andere regelingen waar zelfstandige ondernemers een beroep op kunnen doen:

Ten eerste de Borgstelling midden- en kleinbedrijf (BMKB). Deze regeling is per 16 maart 2020 [verruimd](#). Daardoor zijn de voorwaarden om daarvoor in aanmerking te komen gunstiger geworden. Via deze regeling wordt het voor ondernemers (dus ook Zzp'ers) makkelijker om geld te lenen. Zo is het sneller mogelijk een overbruggingskrediet te krijgen of het rekening-courantkrediet tijdelijk te verhogen. De verruiming geldt vooralsnog tot 1 april 2021.

Ten tweede kent ons land het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz). Dit is een lokale regeling die wordt uitgevoerd door de gemeente. Via deze regeling is het [onder voorwaarden](#) mogelijk om tijdelijke financiële problemen het hoofd te bieden. Bijvoorbeeld door een inkomensaanvulling of lening aan te vragen. De aanvraag kent op dit moment een doorlooptijd van 13 weken. Dat maakt ook het treffen van andere maatregelen wellicht nodig.

De Belastingdienst biedt daarnaast ook een tijdelijke lastenverlichting. Het is mogelijk om [bijzonder uitstel van betaling](#) aan te vragen voor diverse belastingen, zoals de omzetbelasting, inkomstenbelasting en loonbelasting.

Wat voor maatregelen kan ik verder als zelfstandig ondernemer treffen?

UPDATE 17 maart | Een aantal praktische stappen kan de ondernemer zelf zetten:

1. Ga na of er mogelijkheden zijn bepaalde wijzigingen in uw bedrijf door te voeren. Denk aan het betrekken van producten van andere locaties of leveranciers of het aanbieden van diensten in een andere regio.
2. Zorg dat debiteuren hun uitstaande facturen voldoen. Daar zijn ook externe middelen voor, zoals factoring of het starten van een incassotraject.
3. Informeer bij de bank of een financieel adviseur naar de mogelijkheden van externe financiering.

Tijdelijke regeling: 'gratis' aanvulling inkomen tot sociaal minimum

UPDATE 23 maart | Op 17 maart 2020 heeft de regering laten weten dat voor een periode van drie maanden een [tijdelijke voorziening](#) wordt ingevoerd voor zelfstandige ondernemers met financiële problemen. De voorziening is gebaseerd op het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz). De gemeenten voeren de regeling uit.

De regeling houdt in dat iedere zelfstandig ondernemer aanspraak kan maken op inkomensondersteuning voor een periode van maximaal drie maanden tot aan het sociaal minimum. De toets op levensvatbaarheid en de vermogens- of partnertoets uit de Bbz komt voor deze tijdelijke regeling te vervallen. De doorlooptijd van een aanvraag zal daarom korter worden, naar verwachting vier weken. De inkomensondersteuning wordt gebaseerd op het inkomen en de huishoudsituatie en bedraagt maximaal € 1.500,00 per maand (netto). De vergoeding wordt ‘om niet’ verstrekt, terugbetaling is daarom niet aan de orde.

Een ander onderdeel van de tijdelijke regeling is dat zelfstandige ondernemers via dezelfde versnelde procedure een lening voor bedrijfskapitaal van maximaal € 10.157,00 kunnen aanvragen. De voorwaarden voor een lening voor bedrijfskapitaal zijn versoepeld ten opzichte van de regeling in de Bbz. Zo kan bij de verstrekking van de lening een mogelijkheid tot uitstel van de aflossingsverplichting worden opgenomen en wordt een lager rentepercentage gehanteerd dan in het Bbz geldt.

Rentekorting op kredieten voor kleine ondernemers

UPDATE 19 maart | Het starten of in stand houden van een kleine onderneming is financieel risicovol. Daarom wordt vaak gewerkt met microkredieten. Qredits is daarvan in Nederland een belangrijke aanbieder. Vanwege het coronavirus stelt Qredits een [tijdelijke crisismaatregel](#) in. Kleine ondernemers die worden geconfronteerd met de financiële gevolgen van het coronavirus wordt uitstel van aflossing aangeboden gedurende zes maanden en de rente over deze periode wordt verlaagd naar 2%. Deze tijdelijke maatregel is mogelijk door steun vanuit het Ministerie van Economische Zaken & Klimaat van maximaal zes miljoen euro. Dit biedt ook ondernemers zonder krediet de mogelijkheid om nu een voordelig krediet aan te trekken.

4. Vastgoed, Bouw & Huur

Aanneming van werk

Ik ben aannemer en mijn opdrachtgever kan mij niet meer betalen.

Als een betalingstermijn is verstreken, kunt u uw werkzaamheden tijdelijk stilleggen. Als de betalingsachterstand groot is, kunt u ook het retentierecht uitoefenen, mits u de hoofdaannemer bent. Het retentierecht betekent dat u de opdrachtgever de toegang tot het werk ontzegt, vervolgens bij de rechter een vonnis haalt (eventueel in kort geding), en aansluitend de grond met het bouwwerk erop executoriaal laat veilen.

Het is altijd verstandig om na het verstrijken van een betalingstermijn, eerst nog een aanmaning te sturen. Is de betalingstermijn voorbij, dan kunt u de overeenkomst ontbinden. De opdrachtgever moet dan schadevergoeding betalen omdat het werk niet wordt afgemaakt.

Als de UAV of UAV-GC van toepassing zijn, kunt u de opdrachtgever ook vragen een bankgarantie te stellen als u bang bent dat de opdrachtgever in de financiële problemen komt.

Ik ben aannemer en kan door problemen bij een leverancier waarschijnlijk niet op tijd opleveren

Het is verstandig dit zo snel mogelijk bij de opdrachtgever te melden en te vragen om bouwtijdverlenging. Het verzoek om bouwtijdverlenging moet normaal gesproken worden bezorgd bij de bouwdirectie.

UPDATE 17 maart | Als de vertraging wordt veroorzaakt door een noodverordening van de overheid in verband met het coronavirus, heeft de aannemer in principe recht op bouwtijdverlenging.

Ik ben aannemer en krijg door het coronavirus te maken met veel hogere kosten

Bij het aangaan van een aannemingsovereenkomst kunt u niet met alles rekening houden. Er zijn dus zaken die niet in de overeenkomst zijn geregeld. Zoals ziekten die de maatschappij ontwrichten. Als dat betekent dat de aannemer te maken krijgt met hogere kosten, kan hij soms aanspraak maken op bijbetaling. De aannemer moet de opdrachtgever wel zo snel mogelijk over de kostenstijging informeren, zodat de opdrachtgever eventueel bezuinigingen kan doorvoeren.

UPDATE 17 maart | Als de kostenstijging wordt veroorzaakt door een noodverordening van de overheid, heeft de aannemer in principe recht op vergoeding van de meerkosten.

Ik ben opdrachtgever en wil het werk tijdelijk stilleggen

De opdrachtgever heeft meestal het recht het werk tijdelijk stil te leggen ('schorsen'). Als dat leidt tot hogere kosten bij de aannemer, heeft de aannemer recht op bijbetaling.

De UAV en de UAV-GC bepalen hierover nog twee dingen. Als de schorsing langer dan een maand duurt, heeft de aannemer recht op betaling naar rato van de aanneemsom. Als de schorsing langer dan zes maanden duurt, mag de aannemer de overeenkomst eenzijdig beëindigen ('beëindiging van het werk in onvoltooide staat') en heeft de aannemer recht op de hele aanneemsom, minus de besparingen doordat hij het werk niet hoeft af te maken.

Ik ben opdrachtgever en voorzie dat mijn aannemer de oplevertermijn niet gaat halen

De opdrachtgever kan meestal pas wat doen als duidelijk is dat de aannemer de oplevertermijn niet gaat halen. De opdrachtgever kan wel aan de aannemer melden dat hij goede redenen heeft om te vrezen dat de aannemer niet op tijd oplevert, en de aannemer vragen te bevestigen dat hij op tijd zal zijn.

De UAV en de UAV-GC kennen de opdrachtgever daarnaast nog het recht toe om indien nodig zelf extra mankracht in te zetten, en daarbij zelfs gebruik te maken van materialen van de aannemer die op de bouwplaats aanwezig zijn.

Huur

Ik ben huurder van een bedrijfsruimte en wordt geconfronteerd met een flinke daling van mijn omzet door een daling van het aantal orders of bezoekers door het coronavirus. Kan ik de betaling van mijn huur opschorten of een huurprijsvermindering krijgen?

Dat is niet zomaar mogelijk. Daarvoor moet vanuit het huurrecht sprake zijn van een 'gebrek' aan het gehuurde. Het coronavirus kan alleen niet als 'gebrek' worden beschouwd volgens de wet en de standaard contractuele bepalingen. Overmacht vormt geen gebrek aan het gehuurde, dat is onderdeel van het ondernemersrisico. Het coronavirus is te beschouwen als een situatie van overmacht. Daardoor zijn tegenvallende bezoekersaantallen vanwege het coronavirus ook geen 'gebrek' en kan de huurder geen aanspraak maken op opschorting of huurprijsvermindering.

UPDATE 24 maart | Ook mag de huurder niet zelfstandig besluiten de huur op te schorten of een korting toe te passen. Een verzoek daarvoor moet aan de rechter worden voorgelegd. Deze beoordeelt dan of de huidige situatie kwalificeert als een onvoorziene omstandigheid die opschorting van betaling of verlaging van de huurprijs redelijk maakt. Hoe partijen zich tegenover (hebben) gedragen kan daarbij een rol spelen.

Wat is er in overleg mogelijk?

UPDATE 24 maart | Naast de beperkte wettelijke mogelijkheden kan een huurder de verhuurder in alle gevallen vragen de huurbetaling te mogen uitstellen. Het is aan de verhuurder om dat verzoek te overwegen. Enerzijds heeft de verhuurder belang bij continuïteit van betalingen. Anderzijds heeft de verhuurder mogelijk een groter probleem als de huurder in financiële problemen komt en failliet gaat. Partijen doen er dan goed aan om in gesprek te gaan over de mogelijke oplossingen. Bijvoorbeeld alternatieve zekerheid via een bankgarantie of uitstel van een deel van de huur. Het is van belang de gemaakte afspraken vervolgens goed en duidelijk vast te leggen. Bijvoorbeeld de vraag hoe lang de afspraken duren. De verhuurder doet er goed aan en ontbindende voorwaarde op te nemen, zodat de afspraken vervallen als de huurder zich niet aan de afspraken houdt.

Is dat anders als ik werk met een standaard ROZ-model en de algemene bepalingen?

Het is mogelijk dat in de gebruikte overeenkomst een van het algemene huurrecht afwijkende regeling is opgenomen. In veel gevallen wordt gewerkt met een standaard ROZ-model en bijbehorende algemene bepalingen. Deze modellen en algemene bepalingen wijken niet af van het algemene huurrecht op dit punt. Lagere omzet door het coronavirus is ook dan geen gebrek dat een recht op huurprijsvermindering of opschorting geeft.

Verder geldt dat de algemene bepalingen van de ROZ-modellen bepalen dat betaling van de huur moet plaatsvinden zonder enige opschorting, korting, aftrek of verrekening. Ook dat is daarom geen optie voor de huurder. Sterker nog, daar staat een contractuele boete op.

Wat als ik niet werk met een ROZ-model maar een eigen overeenkomst?

Alleen als de huurovereenkomst specifieke - afwijkende - regelingen bevat, zou een andere conclusie mogelijk zijn. Dat moet dan aan de hand van uw contract beoordeeld worden. Bijvoorbeeld als de verhuurder bepaalde bezoekersaantallen heeft gegarandeerd die door het coronavirus niet gehaald worden. Of als uw huurovereenkomst wel een regeling voor overmacht bevat.

Kan ik mijn verhuurder aansprakelijk stellen voor geleden schade als mijn pand vanwege het coronavirus wordt gesloten of aanspraak maken op huurprijsvermindering?

Een sluiting van het gehuurde betekent uiteraard dat de huurder het huurgenoet zal missen. De sluiting van het gehuurde kan daarom mogelijk als gebrek kwalificeren. Voor een recht op huurprijsvermindering of schadevergoeding is nog wel meer nodig.

Om het recht te hebben op huurprijsvermindering of schadevergoeding vanwege de sluiting moet het gebrek niet voor rekening van de huurder komen. Voor huurprijsvermindering is niet vereist dat het gebrek wel aan de verhuurder valt toe te rekenen, voor aansprakelijkheid voor schade wel.

Voor aansprakelijkheid van de verhuurder voor schade van de huurder moet worden bepaald of de sluiting de verhuurder valt toe te rekenen. Het is logisch dan onderscheid te maken tussen een door de overheid verplichte sluiting van een gebouw of een sluiting uit eigen beweging van de verhuurder.

Als een verhuurder tot sluiting wordt verplicht, zal deze daarvoor niet aansprakelijk zijn. Een door de overheid opgelegde maatregel valt de verhuurder niet toe te rekenen. Sterker nog, de huurder zou zelf in strijd met de regels handelen als deze zijn eigen deel wel open zou houden. De verhuurder kan zich dan beroepen op overmacht. Bij vrijwillige sluiting vanuit de verhuurder kan dat anders liggen. Dan is het immers de verhuurder zelf die actief de sluiting veroorzaakt en daarmee schade voor zijn huurder. Dat kan echter in de gegeven omstandigheden wel een redelijke afweging zijn. Een rechter zal alle factoren daarvoor moeten meewegen in een procedure.

Ook is dan van belang wat contractueel geregeld is. In de algemene bepalingen van de ROZ-modellen is bijvoorbeeld bepaald dat de verhuurder niet aansprakelijk is voor schade als gevolg van een gebrek én dat de huurder geen aanspraak kan maken op huurprijsvermindering. Omdat in veel gevallen wordt gewerkt met de ROZ-modellen zal de verhuurder in de meeste gevallen niet aansprakelijk zijn door een sluiting. Uw eigen huurovereenkomst kan daarvan afwijken. Dan geldt wat daarin is geregeld.

Moet ik als (ver)huurder bepaalde - preventieve - maatregelen treffen vanwege het coronavirus?

Op grond van de wet hebben verhuurder en huurder de plicht om zich als ‘goed verhuurder’ en ‘goed huurder’ te gedragen. Een concrete invulling van wat dat betekent in geval van een pandemie als het coronavirus, wordt in de wet niet gegeven. Ook de algemene bepalingen van de ROZ-modellen voorzien daar niet in. Daarom moet die norm worden ingevuld naar wat verhuurder en huurder redelijkerwijs van elkaar mogen verwachten.

UPDATE 23 maart | Concreet kan worden gedacht aan het volgen van de adviezen die de betrokken instanties (RIVM, GGD en de Rijksoverheid) uitbrengen. Verhuurder en huurder zullen daarbij rekening moeten houden met de specifieke situatie van hun gebouw. Bijvoorbeeld als het gebouw veel bezoekers trekt en daardoor meer dan honderd mensen bijeen kunnen zijn. Of als in een gebouw kwetsbare doelgroepen wonen. De verhuurder mag de toegang tot het gebouw dan beperken.

Het preventief controleren van bezoekers van een gebouw is - op dit moment - nog niet toegestaan volgens de betrokken instanties. Dat mag alleen worden verzocht als er redenen zijn om besmetting of risico op besmetting te vermoeden. Bijvoorbeeld omdat iemand in contact geweest kan zijn met een besmet persoon of onlangs in een gebied is geweest dat getroffen is door het coronavirus. Het is wel goed om daarbij de privacy wet- en regelgeving in acht te nemen. Zie daarvoor het onderdeel Privacy. Onder de AVG is het bij uitzondering mogelijk om medische gegevens (zoals iemands temperatuur) te verzamelen en vast te leggen.

Aanbesteding

UPDATE 25 maart

Ik ben aanbestedende dienst. Heeft het coronavirus gevolgen voor mij?

UPDATE 25 maart | Aanbestedingen verlopen meestal grotendeels digitaal. Het coronavirus heeft vooral gevolgen voor aanbestedingen waar een presentatie moet worden gehouden, bijvoorbeeld van een plan van aanpak. Of waarbij een testopstelling wordt gemaakt, die vervolgens door een gebruikerspanel wordt getest. Het coronavirus leidt dan tot verlenging van de procedure. Bij Europese aanbestedingen en nationale procedures met voorafgaande bekendmaking moet voor het verlengen van de termijnen een rectificatie worden gemaakt. Dit doet u via TenderNed of een van de andere aanbestedingssystemen.

Ik ben inschrijver op een aanbesteding. Wat kan ik doen als de aanbestedingsprocedure uitloopt?

UPDATE 25 maart | Als de inschrijving eenmaal is ingediend, ligt het niet voor de hand dat de aanbestedingsprocedure daarna nog vertraging oploopt. Als dat wél zo is, zal de aanbestedende dienst aan inschrijvers vragen of zij bereid zijn de gestanddoeningstermijn willen verlengen. Wie dat niet wil, creëert daardoor een mogelijkheid van zijn (bindende) inschrijving 'af te komen'. Natuurlijk mis je dan wel de opdracht.

5. Belastingdienst en economische maatregelen

Uitstel van betaling, verzuimboete en verlaging voorlopige aanslag

Kan ik uitstel van betaling aanvragen voor de inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting, omzetbelasting en loonbelasting?

Dat is mogelijk. Ondernemers die door het coronavirus in de problemen komen kunnen bij de Belastingdienst een verzoek om bijzonder uitstel van betaling in de inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting, omzetbelasting en loonbelasting aanvragen. Dit hebben de ministers Wiebes, Hoekstra en Koolmees geschreven aan de Tweede Kamer. De Belastingdienst zal uitstel van betaling verlenen en de invordering staken, indien de ondernemer in zijn aanvraag de betalingsproblemen als gevolg van de coronacrisis als grond voor dit verzoek vermeldt. De Belastingdienst zal dit op een later moment inhoudelijk beoordelen. Voor een dergelijk uitstelverzoek gelden de gebruikelijke vereisten.

Kan ik worden geconfronteerd met een verzuimboete?

De verzuimboete zal voorlopig niet aan ondernemers worden opgelegd of geïncasseerd voor het niet (tijdig) betalen van belastingen.

Ik verwacht een lagere winst in 2020. Kan ik daarop vooruitlopend verlaging van de voorlopige aanslag verzoeken?

UPDATE 18 maart | Ja, dat kan. Ondernemers die een lagere winst verwachten voor 2020 kunnen de Belastingdienst om verlaging van de voorlopige aanslag verzoeken.

Wat doet de Belastingdienst om getroffen ondernemers tegemoet te komen?

UPDATE 23 maart | Om de gevolgen van het coronavirus voor ondernemers te verzachten, neemt de Belastingdienst diverse maatregelen. Zo kunnen ondernemers die door het coronavirus in betalingsproblemen verkeren bijzonder uitstel van betaling vragen. Dit kan voor alle aanslagen inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting, omzetbelasting (btw) en loonheffingen. Staatssecretaris Hans Vijlbrief van Financiën heeft donderdag 19 maart jl. besloten deze regeling te versoepelen. Eerder werd door de Belastingdienst een verklaring van een derde deskundige (bijvoorbeeld accountant of brancheorganisatie) gevraagd waarin moest staan dat het uitstel te maken had met de coronacrisis. Deze verklaring is nu niet meer nodig. Dit omdat het kabinet de administratieve lasten van het aanvragen van uitstel van betaling voor ondernemers zo beperkt mogelijk wil houden.

Er kan worden volstaan met een verzoek om uitstel van betaling waarbij de ondernemer aangeeft dat hij door de uitbraak van corona in betalingsproblemen is gekomen. Na ontvangst van het uitstelverzoek stopt de Belastingdienst met invorderingsmaatregelen en krijgt de ondernemer automatisch 3 maanden uitstel van betaling. Als een ondernemer langer dan drie maanden uitstel wil, dan zal de

Belastingdienst wél om aanvullende informatie vragen (eventueel verklaring van een derde deskundige).

Een overzicht van de door de Belastingdienst getroffen maatregelen treft u op de [website](#) van de Belastingdienst.

Wat moet ik doen als ik voorzie dat ik belastingen en premies niet meer kan betalen?

UPDATE 18 maart | Daarnaast blijft een belangrijk aandachtspunt voor ondernemers het doen van (tijdige) melding betalingsonmacht.

Een ondernemer die voorziet dat hij belastingen en (pensioen)premies niet meer kan betalen, moet dat tijdig melden bij Belastingdienst en het bedrijfstakpensioenfonds.

Waarom is het belangrijk om op tijd te melden?

UPDATE 18 maart | De ondernemer die betalingsonmacht te laat meldt, loopt het risico dat hij in privé aansprakelijk wordt gesteld voor de niet-betaalde belastingen en (pensioen)premies.

Wanneer moet ik melden?

UPDATE 18 maart | De melding betalingsonmacht moet “*onverwijld*” worden gedaan zodra de ondernemer vaststelt dat hij belastingen en (pensioen)premies niet meer kan betalen. De betalingsonmacht moet worden gedaan uiterlijk twee weken na het moment waarop de belasting of (pensioen)premies hadden moeten zijn betaald.

Hoe meld ik betalingsonmacht?

UPDATE 18 maart | Melding van betalingsonmacht moet schriftelijk gebeuren. Ondernemers kunnen met hun gebruikersnaam en wachtwoord inloggen in het beveiligde gedeelte van de website van de Belastingdienst. Daar is een meldingsformulier te vinden. Ook kan het volgende worden gebruikt: https://download.belastingdienst.nl/belastingdienst/docs/melding_betalingsonmacht_belastingen_en_premies_ov941z13fol.pdf

Waar moet ik verder nog op letten?

UPDATE 18 maart | Een verzoek om uitstel van betaling wordt door de Belastingdienst niet automatisch aangemerkt als een melding van betalingsonmacht. Omdat de ondernemer door niet-tijdig melden een groot financieel risico loopt, is het altijd aan te raden betalingsonmacht op de hierboven beschreven manier te melden.

Verruiming borgstelling MKB (BMKB)

Kan ik mij aanmelden voor de verruimde borgstelling midden- en kleinbedrijf (BMKB)?

UPDATE 16 maart | Ja, dat is mogelijk vanaf 16 maart. Staatssecretaris Mona Keijzer van Economische Zaken en Klimaat heeft op 15 maart laten weten dat de verruimde borgstelling midden- en kleinbedrijf (BMKB) versneld open gaat. De regeling is operationeel vanaf maandag 16 maart. Zie voor meer informatie <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/03/15/coronavirus-verruiming-bmkb-regeling-voor-ondernemers-versneld-opengesteld>.

Ik ben ondernemer van een land- en tuinbouwbedrijf en heb het financieel lastig, wat kan ik doen?

UPDATE 19 maart | Voor de land- en tuinbouwbedrijven komt er een tijdelijke borgstelling voor werkkapitaal onder de regeling Borgstelling MKB-Landbouwkredieten (BL). Daarmee staat het kabinet borg voor de kredieten van agrarisch ondernemers. De aangepaste BL-regeling zal met ingang van 18 maart 2020 gelden.

Verruiming regeling Garantie Ondernemersfinanciering (GO)

Ik heb krediet nodig in deze onzekere tijd maar krijg niet eenvoudig een banklening, wat kan ik doen?

De overheid maakt dit makkelijker met de Garantie Ondernemingsfinanciering (GO). Uw bank kan zo een 50% Staatsgarantie krijgen op middelgrote en grote leningen en verkleint daarmee haar risico. De Garantie Ondernemingsfinanciering houdt kredietstromen op gang zodat ondernemers kunnen blijven ondernemen.

Voor wie is deze regeling bedoeld?

Voor alle middelgroot of groot bedrijven binnen alle sectoren.

Wanneer kom ik in aanmerking voor de regeling Garantie Ondernemersfinanciering (GO)?

U moet substantiële activiteiten in Nederland hebben en bevredigende rentabiliteits- en continuïteitsperspectieven.

Hoe hoog is het krediet van de regeling Garantie Ondernemersfinanciering (GO)?

U kunt minimaal € 1,5 miljoen en tijdelijk maximaal € 150 miljoen lenen.

Oprichting noodloket

Een van de maatregelen vanuit de overheid is het oprichten van een noodloket. Wat is dat?

UPDATE 19 maart | Het kabinet heeft in haar brief van 17 maart jl. aan de Tweede Kamer vanwege het coronavirus een pakket maatregelen aangekondigd om banen en inkomens te beschermen. Eén van de aangekondigde maatregelen is het oprichten van een noodloket. Dit noodloket kan een tegemoetkoming in de vorm van een gift verstrekken voor de eerste nood bij ondernemers die direct zijn getroffen door overheidsmaatregelen ter bestrijding van de coronacrisis en die hun omzet daardoor geheel of grotendeels zien verdwijnen. Dit als noodvoorziening op de overige maatregelen in de brief. Het gaat hier in het bijzonder om eet- en drinkgelegenheden en andere etablissementen die het grootste deel van hun activiteiten noodgedwongen moeten staken zoals schoonheidssalons en anderen die mogelijk in de problemen komen vanwege de 1,5 meter afstandseis. Zij zien hun inkomsten grotendeels teruglopen, terwijl hun vaste lasten intussen gewoon doorlopen en hun uitgaven in veel gevallen al gedaan zijn. Deze inkomsten kunnen bovendien moeilijk worden ingehaald wanneer de COVID-19-uitbraak achter de rug is. Eis is wel dat het ondernemingen betreft met een fysieke inrichting buiten het eigen huis.

Is er al meer duidelijk over de regeling van het noodloket?

De werking van het op te richten noodloket is nog niet geheel duidelijk, omdat de tegemoetkoming nog nader moet worden uitgewerkt en beoordeeld moet worden op (geoorloofde) staatssteun. Zoals het er nu naar uitziet betreft de tegemoetkoming een eenmalig bedrag van € 4.000,00 voor de periode van drie maanden en geldt de tegemoetkoming alleen voor ondernemingen die qua type en sector in ieder geval aan bovengenoemde voorwaarden voldoen. Minister Wiebes komt binnenkort met meer informatie.

Administratieplicht voor WW-premiedifferentiatie

Ik was de afgelopen periode druk bezig met het op orde brengen van mijn administratie om in aanmerking te komen voor de lage WW-premie vanaf 1 januari 2020, maar daar kom ik nu niet meer aan toe. Wat moet ik doen?

UPDATE 19 maart | De coulanceregeling die gold om de administratie op orde te krijgen voor 1 april 2020, is verlengd tot 1 juli 2020. Hierdoor heeft u meer tijd om alle vaste- en tijdelijke medewerkers correct in uw administratie te verwerken, zodat u in aanmerking komt voor de lage WW-premie.

Hoe zit het met de overuren van alle medewerkers? Moet ik daar dan ook de hoge WW-premie voor betalen?

UPDATE 19 maart | Per 1 januari 2020 geldt de regeling dat werkgevers met terugwerkende kracht de hoge WW-premie moeten afdragen voor vaste werknemers die in een kalenderjaar meer dan 30% hebben overgewerkt. Deze bepaling kan nu tot onbedoelde effecten leiden in sectoren waar door het

coronavirus veel extra overwerk nodig is (bijvoorbeeld de zorg). Het kabinet zal deze regeling daarom aanpassen om deze onbedoelde effecten weg te nemen.

6. Privacy

De AVG en het gebruik van medische gegevens

Wat zegt de AVG over het gebruik van medische gegevens in een crisissituatie zoals het coronavirus?

Op grond van de AVG zijn medische gegevens ‘bijzondere persoonsgegevens’. De hoofdregel daarover is: verwerking daarvan is verboden, tenzij een uitzondering geldt. Verwerken is alles wat u met gegevens doet, denk aan het verzamelen, delen of vastleggen van gegevens. Dat betekent concreet dat een van de wettelijke uitzonderingen aan de hand moet zijn om de medische gegevens rondom het coronavirus te mogen verwerken. Die moeten in de concrete situatie beoordeeld worden. Neem daarvoor contact op met onze specialisten.

Welke uitzondering kan ik toepassen?

De AVG kent diverse uitzonderingen, waarvan een deel geschikt kan zijn om te gebruiken in relatie tot het coronavirus. Hieronder worden deze genoemd, waarbij ook een aantal praktische aandachtspunten worden genoemd:

- a. expliciete toestemming van de betrokken persoon: let erop dat toestemming altijd vrij, specifiek, geïnformeerd en ondubbelzinnig moet zijn. Het is daarom noodzakelijk de toestemming schriftelijk vast te leggen. Het nadeel van toestemming is dat deze ook weer kan worden ingetrokken. Dan moet de verwerking van de medische gegevens weer stoppen.
- b. bescherming van iemands vitale belangen: deze uitzondering doet zich voor in medische nood-situaties. Denk aan het doorgeven van iemands informatie aan hulpdiensten als iemand zelf niet bij bewustzijn is. Gelet op de symptomen van het coronavirus doet zich dat daarbij niet snel voor.
- c. er bestaat een wettelijke plicht de medische gegevens te verwerken: deze uitzondering geldt bijvoorbeeld voor medische professionals. Sinds januari geldt vanuit de Wet publieke gezondheid een meldplicht voor een (bedrijfs)arts bij een vermoeden van besmetting met het coronavirus.
- d. de verwerking is noodzakelijk voor preventieve arbeidsgeneeskunde: in de arbeidsrelatie is deze uitzondering essentieel. Dit maakt dat de bedrijfsarts medische gegevens namens de werkgever mag verwerken. Op de bedrijfsarts rust nog wel het medisch beroepsgeheim. Deze mag de werkgever daarom niets melden over de aard van de ziekte.
- e. de verwerking is noodzakelijk vanwege de volksgezondheid: de beoordeling of sprake is van een algemeen belang vanwege de volksgezondheid mag een individueel bedrijf niet zelf maken. Dat is de verantwoordelijkheid van de overheid. Deze uitzondering zal daarom aan de orde zijn als verwerking van medische gegevens voortvloeit uit de adviezen en besluiten van

de autoriteiten (bijvoorbeeld die van het RIVM, de GGD en de AP). In tijden van crisis kan het privacybeleid namelijk soepeler worden in het belang van de volksgezondheid.

Informatie van de Autoriteit Persoonsgegevens over het coronavirus

Wat zegt de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) over het coronavirus?

Op de website van de AP is een [aparte vraag](#) opgenomen over de controle van werknemers vanwege het coronavirus. De strekking daarvan is dat de werkgever geen medische gegevens over de werknemer mag verzamelen of vastleggen. Het meten van de temperatuur aan de poort is daarom niet toegestaan. De bedrijfsarts is wel bevoegd medische informatie te verwerken, dus bij een vermoeden van ziekte, mag de werkgever een werknemer naar de bedrijfsarts sturen. Die kan vervolgens overleggen met de GGD. De GGD kan in overleg met de werkgever ook specifieke maatregelen treffen voor op de werkvloer. Dit kan met het oog op uw specifieke context van belang zijn. Bijvoorbeeld als uw bedrijf werkt met kwetsbare producten, in de gezondheidszorg of werkt met voedingsmiddelen.

UPDATE 25 maart | De AP heeft de vragen en antwoorden over het coronavirus geactualiseerd. Uitgangspunt blijft dat werkgevers geen medische gegevens van werknemers mogen registreren. Vanuit de ontwikkelingen rondom het coronavirus, breidt de AP haar voorlichting op vier onderdelen uit:

- I. Werkgevers mogen personeel volgens de AP niet controleren op het coronavirus. Alle werkgevers moeten daarvoor de richtlijnen van het RIVM volgen.
- II. Het is toegestaan om van het personeel te verlangen de eigen gezondheid scherp in de gaten te houden. Daarom is het bijvoorbeeld toegestaan werknemers te vragen hun eigen temperatuur regelmatig te meten.
- III. Normaal mag de werknemer niet zomaar vragen naar diens gezondheid of daarop testen. Vanwege het coronavirus is het toegestaan om een werknemer naar huis te sturen als deze verkoudheids- of griepverschijnselen vertoont of de werkgever daaraan twijfelt.
- IV. De werkgever mag de werknemer altijd vragen contact op te nemen met een arts voor controle. Bijvoorbeeld bij een vermoeden van besmetting met het coronavirus.

Delen van gezondheidsgegevens

Ben ik verplicht gegevens over mijn gezondheid te delen als iemand, bijvoorbeeld mijn werkgever, erom vraagt?

Nee. De werkgever heeft daar iemand voor: de bedrijfsarts. Die mag u informeren over uw gezondheid of ziekte. Ook het vaststellen van een besmetting met het coronavirus is niet aan de werkgever. Pas als de GGD of het RIVM daarover hun adviezen aanpassen, kan dat aan de orde zijn.

De werkgever mag wel zaken vragen en registreren met als doel vast te stellen wanneer iemand weer denkt aan het werk te kunnen. Ook mag er wel worden gesproken over een besmetting of gevraagd naar risicofactoren rondom het coronavirus. Denk aan het vragen van iemands recente reizen naar het buitenland. Ook mag de werkgever het personeel instrueren over hygiënemaatregelen of extra spreekuren en controles van de bedrijfsarts mogelijk maken.

UPDATE 24 maart | Vanwege de ernst van de situatie geeft de AP aan dat werkgevers in deze tijd van personeel mag verlangen dat zij antwoorden op meer gerichte vragen over hun gezondheid. Bijvoorbeeld om vast te stellen of iemand symptomen heeft van het coronavirus. De werkgever moet namelijk in staat zijn om een vermoedelijk zieke werknemer naar huis te sturen. Enige medewerking is dan vereist.

Conclusie

De verwerking van gegevens rondom het coronavirus vraagt extra aandacht. Vanuit het aspect van privacy moet daar zorgvuldig mee worden omgegaan. Onze [privacy advocaten](#) denken graag over uw specifieke situatie mee.

7. Verzekeringen

UPDATE 17 maart | In economisch onzekere tijden is het van belang om financiële risico's in kaart te brengen. Een belangrijk aspect daarvan is de vraag of een risico gedekt is door een verzekering. De specifieke voorwaarden waaronder een ondernemer aanspraak kan maken op dekking, staan steeds in de polisvoorwaarden. Die moeten daarom in het specifieke geval erop nageslagen worden. Bijvoorbeeld of gevolgschade van het coronavirus is gedekt onder een verzekering. Er zijn diverse verzekeringsproducten die ondernemers uitkomst zouden kunnen bieden. Denk bijvoorbeeld aan een WGA-verzekering, een verzuimverzekering of een bedrijfsschadeverzekering. Voor Zzp'ers kan een arbeidsongeschiktheidsverzekering wellicht uitkomst bieden. Deze biedt in de regel alleen dekking als de ondernemer daadwerkelijk ziek is geworden (al dan niet door het coronavirus).

Het Verbond van Verzekeraars heeft op haar [site](#) de meest gestelde vragen opgesomd. Voor het nagaan van uw financiële risico's en de dekking daarvan, adviseren wij u om contact te zoeken met uw verzekeringsadviseur of assurantietussenpersoon. Deze kunnen voor u nagaan welke dekking uw polis mogelijk biedt. Bij onduidelijkheid of discussie daarover, kunt u ons vragen u daarin bij te staan.